

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 14Co/134/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6723201441
Dátum vydania rozhodnutia: 07. 05. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Anna Snopčoková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2024:6723201441.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Anny Snopčokovej a členov senátu JUDr. Jána Auxta a JUDr. Evy Dzúrikovej, v právnej veci žalobcu: A. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom C. XXXX/X, XXX XX C., právne zastúpeného advokátom Mgr. Ivanom Bugrim, IČO: 42 307 155, so sídlom advokátskej kancelárie D. E. XX, XXX XX F., proti žalovanému: Slovenská republika, za ktorú koná G. H. E. A., I.: XX XXX XXX, E. E. J. X, XXX XX K. - G. L. E. G., o zaplatenie sumy 5.601,23 Eur, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Zvolen č. k. 14C/25/2023-213 zo dňa 05.09.2023, takto

rozhodol:

I. Rozsudok Okresného súdu Zvolen č. k. 14C/25/2023-213 zo dňa 05.09.2023 p
o t v r d z u j e .

II. Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % do 3 dní odo dňa právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie, ktorým rozhodne o výške náhrady trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Odvolaním napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovanému povinnosť zaplatiť sumu 5.601,23 Eur do 15 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku (výrok I.). O trovách konania rozhodol tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 % do 3 dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o určení výšky náhrady trov konania (výrok II.).

1.1 V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie konštatoval, že žalobca sa žalobou doručanou okresnému súdu dňa 08.04.2023 domáhal od žalovaného zaplatenia sumy 5.601,23 Eur, z titulu nároku na náhradu škody, ktorá vznikla žalobcovi ako jednotlivcovi porušením únieového práva žalovaným. Žalobu žalobca odôvodnil tým, že od 12.05.2011 je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru. Služobný čas príslušníka HaZZ je rozvrhnutý nerovnomerne tak, že týždenný pracovný čas sa skladá z výkonu služby a určenej služobnej pohotovosti. Do konca roku 2021 boli pracovné zmeny rozvrhnuté na 17-hodinový výkon služby, po ktorom nasledovala určená 7-hodinová služobná pohotovosť na pracovisku, od 01.01.2022 sú pracovné zmeny rozvrhnuté na 16-hodinový výkon služby, po ktorom nasleduje určená 8-hodinová služobná pohotovosť na pracovisku, t. j. v rámci jednej pracovnej zmeny strávi na pracovisku sústavne 24 hodín. Okrem určenej služobnej pohotovosti mu ako hasičovi môže byť (a aj pravidelne býva) nariadená aj služobná pohotovosť mimo rozvrhnutia služobného času v zmysle § 92 ods. 2 ZoHaZZ (ďalej aj „nariadená služobná pohotovosť“). Obidve služobné pohotovosti, či už určená služobná pohotovosť podľa § 92 ods. 1 ZoHaZZ, rovnako ako ani nariadená služobná pohotovosť podľa § 92 ods. 2 ZoHaZZ, sa nezapočítavajú do pracovného času a výkon týchto služobných pohotovostí nie je rozlíšený ani na výplatnej páske za príslušný kalendárny mesiac, kde je uvedený len súhrnný počet odpracovaných hodín služobnej pohotovosti. Za vykonávanie určenej služobnej pohotovosti je hasič odmeňovaný za každú hodinu pohotovosti peňažnou náhradou vo výške 15 % zo sumy, ktorou

je príslušná časť jeho služobného platu (ak je služobná pohotovosť vykonávaná v bežný služobný deň), resp. peňažnou náhradou vo výške 30 % zo sumy, ktorou je príslušná časť jeho služobného platu, ak je služobná pohotovosť vykonávaná v deň služobného pokoja (v deň štátneho sviatku) s odkazom na § 122 ods. 1 ZoHaZZ. Služobná pohotovosť je rozdelená na aktívnu časť (práca nadčas) a neaktívnu časť. Služobná pohotovosť je určovaná na čas nočných hodín. Do konca roka 2021 (v čase rozvrhu pracovných zmien 17/7) boli služobné pohotovosti vykonávané v čase 22:30-05:30 hod., od začiatku roka 2022 (v čase rozvrhu pracovných zmien 16/8) sú služobné pohotovosti vykonávané v čase 22:00-06:00 hod.. V prípade vyhlásenia poplachu počas služobnej pohotovosti, kedy sú hasiči vysielaní na zásah, služobná pohotovosť sa mení na prácu nadčas. Takto sa striedajú 3 hasičské zmeny, t. j. každý tretí deň každá pracovná zmena odsluží 24 hodín a následne sú 2 dni voľna. Mesačne každá hasičská zmena odsluží 10 až 11 pracovných zmien. V službe strávi bežne 240 až 264 hodín mesačne. Do tohto času však nie sú zahrnuté hodiny nadčasov. Vzhľadom na uvedené, služobný čas hasiča je rozdelený tak, že každý hasič v zmenovej službe má za rok (365 dní), pri naplánovanej 24 hodinovej službe na každý tretí deň, odpracovať 121,67 zmenových služieb (365 dní/3 zmeny). Ročne je to teda priemerne 2.920 odpracovaných hodín (121,67 zmenových služieb x 24 hodinová služba). V žalovanom období marec 2020 - február 2023 vrátane, len v rámci samotnej určenej služobnej pohotovosti (§ 92 ods. 1 ZoHaZZ) priamo nadväzujúcej na výkon zmenovej služby (teda v tzv. 15 %-nej a 30 %-nej pohotovosti) odpracoval v období od marca 2020 do februára 2023 vrátane: 1.818,70 hodín určenej služobnej pohotovosti, konkrétne v období od marca 2020 do decembra 2020 vrátane: 505,85 hodín, v období od januára 2021 do decembra 2021 vrátane: 569,58 hodín, v období od januára 2022 do decembra 2022 vrátane: 615,27 hodín a v období od januára 2023 do februára 2023 vrátane: 128 hodín určenej služobnej pohotovosti. Za žalované obdobie pritom celkovo odpracoval spolu 1.968,92 hodín služobnej pohotovosti (určenej plus nariadenej), pričom žiadna z týchto odpracovaných hodín služobnej pohotovosti mu nebola započítaná do pracovného času. Jeho priemerný týždenný pracovný čas počas celého žalovaného obdobia od marca 2020 do februára 2023 vrátane tak dosiahol 52,50 hodín týždenne. Žalobca v žalobe ďalej zdôraznil, že počas pracovnej pohotovosti aj v jej neaktívnej časti sa musí zdržiavať na pracovisku, z ktorého sa nesmie vzdialiť a musí byť vždy pripravený na vykonanie zásahu. Pri vyhlásení výjazdu (zásah) sa tento vykonáva do jednej minúty. Napriek tomu neaktívna časť pracovnej pohotovosti sa nezapočítava do fondu pracovného času, čo sa prejavuje tak, že aj keď reálne v súvislosti so služobnou činnosťou je na pracovisku, v rámci fondu pracovného času sa mu toto nevykazuje. V praxi sa to prejavuje tak, príkladom, že v mesiaci marec 2020 sa v jeho fonde pracovného času uvádza počet hodín 170, tento údaj však nezohľadňuje ďalších 56 hodín odpracovanej služobnej pohotovosti. Je zrejmé, že jeho priemerný týždenný pracovný čas počas žalovaného obdobia pravidelne značne presahoval nielen 40 hodinový týždenný služobný čas príslušníka HaZZ tak, ako to ustanovuje § 85 ods. 2 ZoHaZZ, ale aj maximálne prípustný týždenný pracovný čas v dĺžke 48 hodín tak, ako to ustanovuje článok 6 písm. b/ Smernice. K tejto skutočnosti pritom dochádza v dôsledku toho, že žiadna z hodín odpracovanej služobnej pohotovosti nie je započítavaná do fondu pracovného času, keďže vnútroštátna právna úprava v ZoHaZZ služobnú pohotovosť hasičov nepovažuje za služobný (pracovný) čas, čo je v rozpore s článkom 2 ods. 1 Smernice a konštantnou judikatúrou Súdneho dvora.

1.2 Po prejednaní veci, po vykonanom dokazovaní a po právnom posúdení dospel súd prvej inštancie k záveru, že žaloba je dôvodná v plnej miere. Súd prvej inštancie sa v prvom rade zaoberal otázkou právomoci vo veci konať a rozhodnúť a dospel k záveru, že jeho právomoc je daná, keďže v SR neexistuje žiadny iný orgán disponujúci kompetenciou na rozhodnutie o práve žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy voči štátu za porušenie práva Európskej únie. Žalovaný namietal nedostatok jeho pasívnej vecnej legitímácie v spore. Uvedenú námietku považoval súd prvej inštancie za nedôvodnú a s poukazom na judikatúru Súdneho dvora (vec Francovich, spoločné veci C-6/90 a C-9/90) skonštatoval, že pasívne vecne legitimovaným subjektom v danom spore je Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra SR ako orgán, do pôsobnosti ktorého spadá aj Hasičský a záchranný zbor (§ 11 písm. c/ zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii a činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy).

1.3 Žalovaný namietal, že čl. 6 písm. b) Smernice sa nevzťahuje na služobný pomer žalobcu ako príslušníka hasičského a záchranného zboru (ďalej len „HaZZ“). K predmetnej námietke súd prvej inštancie uviedol, že Smernica definuje svoj rozsah pôsobnosti na všetky odvetvia a činnosti - verejné i súkromné, pričom výslovne odkazuje na čl. 2 Smernice 89/391/EHS. Ako vyplýva z ods. 2 prvého pododseku článku 2, predmetná Smernica sa neuplatňuje tam, kde sú nevyhnutne v rozpore charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti verejných služieb, napríklad v oblasti služieb civilnej ochrany. V prejednávanom spore však nejde na strane žalobcu o takú činnosť, pre ktorú by platilo vylúčenie z pôsobnosti uvedenej v čl. 2 ods. 2 v prvom pododseku smernice 89/391/EHS. Tento záver potvrdzuje aj skutočnosť, že hoci zákonodarca spoločenstva vychádzal zo zásady použiteľnosti

Smernice na takéto činnosti, súčasne dal možnosť členským štátom odchyliť sa za určitých podmienok od jednotlivých ustanovení Smernice (čl. 17), avšak podľa článku 17 ods.3 písm. b/, 3 (i) Smernice sa uvádza, že v súlade s ods. 2 tohto článku sa môžu vykonať odchýlky len od článkov 3,4,5,8 a 16, avšak odchýlku od čl. 6 Smernica nepripúšťa (pozri uznesenia Súdneho dvora C-52/04 Personalrat der Feuerwehr Hamburg). Je tak potrebné prijať záver, že v danom prípade služobná činnosť žalobcu patrí do pôsobnosti Smernice 2003/88/ES.

1.4 Žalovaný argumentoval aj tým (a), že sa žalobcovi nepodarilo preukázať, že by štát neprebral Smernicu do ZoHaZZ správne a (b) že nemožno výkon neaktívnej služobnej pohotovosti započítavať do odpracovaného služobného času. K predmetnej argumentácii súd prvej inštancie uviedol, že na prvý pohľad sa javí, že vnútroštátna právna úprava ZoHaZZ je v súlade s právom Únie, nakoľko podľa prílohy č. 4/ bod 6/ ZoHaZZ do jeho znenia bola Smernica prebratá a podľa § 193 ZoHaZZ sa na služobný pomer príslušníkov použijú primerane aj ustanovenia § 85 Zákonníka práce. Zákonník práce však explicitne v ust. § 96 ods. 2 uvádza, že čas, počas ktorého sa zamestnanec zdržiava na pracovisku a je pripravený na výkon práce, ale prácu nevykonáva, je neaktívna časť pracovnej pohotovosti, ktorá sa považuje za pracovný čas. Oproti tomu, z ustanovení ZoHaZZ nevyplýva, žeby služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby bola považovaná za súčasť ich služobného času, a práve v tom spočíva rozpor s právom Európskej únie. Podľa judikatúry Súdneho dvora sa za súčasť pracovného času považuje všetok čas, ktorý žalobca trávi v mieste výkonu práce a je k dispozícii svojmu zamestnávateľovi. Dokonca aj čas pracovnej pohotovosti strávený v domácom prostredí, na telefóne, teda aj čas strávený mimo priestorov zamestnávateľa, jednoznačne predstavuje pracovný čas, nakoľko pracovník musí byť neustále k dispozícii svojmu zamestnávateľovi.

1.5 Súd prvej inštancie sa ďalej zaoberal otázkami, či (a) žalobca skutočne pracoval nad limit 48 hodín týždenného priemerného pracovného času za rozhodné obdobie (január 2020 - november 2022) a (b) či tak je daný základ nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy v dôsledku porušenia jeho práva plynúceho z čl. 6 písm. b) Smernice. Súd prvej inštancie v tomto smere uviedol, že Súdny dvor opakovane judikoval, že poškodení jednotlivci majú právo na náhradu škody keď sú splnené 3 podmienky: (1.) „cieľom porušenej právnej normy Únie je priznať jednotlivcom práva a porušenie je dostatočne závažné“; (2.) „existencia škody“ a (3.) „priama príčinná súvislosť medzi porušením a škodou spôsobenou poškodeným jednotlivcom“.

1.6 Pokiaľ ide o prvú podmienku, súd prvej inštancie skonštatoval, že v prejednávanej veci je splnená, nakoľko čl. 6 písm. b) Smernice predstavuje pravidlo sociálneho práva Únie s osobitným významom, keďže je minimálnou požiadavkou určenou na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia, ktoré ukladá členským štátom stanoviť 48-hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, pričom je výslovne uvedené, že táto hranica zahŕňa aj nadčasy, pričom v prípade neprebratia článku 22 ods. 1 tejto Smernice do vnútroštátneho práva sa nemožno v žiadnom prípade odchyliť pokiaľ ide o také činnosti, ako je aj činnosť hasičov, o ktorú ide vo veci samej. Súčasne podľa judikatúry Súdneho dvora ide o dostatočne závažné porušenie práva únie.

1.7 Čo sa týka druhej podmienky (existencia škody) a tretej podmienky (príčinná súvislosť), Smernica neobsahuje ustanovenie, podľa ktorého by sa mala uprednostňovať niektorá z foriem náhrady škody. Avšak podľa európskej judikatúry náhrada škody spôsobenej jednotlivcom porušením práva Únie musí byť primeraná vzniknutej škode, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu jeho práv. V posudzovanej veci dospel súd prvej inštancie k záveru, že nerešpektovaním čl. 6 písm. b) Smernice mu vznikla nemajetková ujma, ktorú je možné analogicky (pozn. súdu - § 853 Obč. Z.) posudzovať podľa zásad upravených v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Po vykonanom dokazovaní dospel súd prvej inštancie k záveru, že k prekročeniu maximálneho limitu 48-hodín priemerného pracovného týždňa u žalobcu v rozhodnom období (marec 2020 – február 2023 vrátane) došlo (žalobca v danom období odpracoval spolu 1818,70 hodín určenej služobnej pohotovosti, pričom súd prvej inštancie urobil podrobný prehľad a výpočet počtu odpracovaných hodín určenej pohotovosti, nemajetkovej ujmy za jednotlivé mesiace v bode 78. až 81. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie a dospel k záveru, že oprávnená je celková dĺžka náhrady škody vo forme nemajetkovej ujmy v peniazoch za žalované obdobie marec 2020 až február 2023 (od 01.03.2020 do 28.02.2023), (pri odpracovaných hodinách určenej služobnej pohotovosti podľa § 92 ods. 1 ZoHaZZ v rozsahu 1818,70 hodín predstavuje súhrnne čiastku 5.601,23 Eur s poukazom na to, že takúto výšku náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch sa žalobca žalobou domáhal, pričom nežiadal prihliadnuť na odpracované hodiny nariadenej služobnej pohotovosti. Súd prvej inštancie vzhľadom na uvedené potom skonštatoval, že žalobcovi v príčinnej súvislosti nerešpektovania čl. 6 písm. b) Smernice zo strany žalovaného vznikla nemajetková ujma, nakoľko došlo (dlhodobo) k porušovaniu jeho základných osobnostných práv - práva na ochranu zdravia, práva na ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci, práva na najvyššiu prípustnú dĺžku pracovného času, práva na primeraný odpočinok po práci ako aj

práva na vedenie súkromného rodinného života. V danej veci je tiež podstatnou tá skutočnosť, že právo žalobcu na primeraný odpočinok po vykonanej práci je permanentne, niekoľko rokov porušované, pričom povaha výkonu práce žalobcu je veľmi psychicky, ako aj fyzicky náročná, neraz si vyžaduje aj nasadenie vlastného života, a preto je nesmierne dôležité, aby žalobca mal možnosť si po vykonanej práci si aj primerane odpočinúť, venovať sa svojim záľubám, rodine a iným aktivitám. Z výsluchu žalobcu a z jeho skutkových tvrdení vyplynulo, že častokrát odpracuje hodiny nad rámec maximálneho 48-hodinového týždenného pracovného času, ktorý umožňuje Smernica, ktoré hodiny by mohol venovať jeho rodine, priateľom, či osobným záľubám. Na základe skutočností vyššie uvedených dospel súd prvej inštancie k záveru, že základ nároku žalobcu je tak daný. V dôsledku nerešpektovania čl. 6 písm. b/ Smernice pri rozvrhovaní pracovného času prišiel žalobca o veľký počet hodín voľného času, ktoré by inak venoval, ako aj fyzickej a psychickej relaxácii, čím došlo k zásahu do jeho rozvíjaniu osobných, rodinných a priateľských vzťahov osobnostných práv, za čo mu nepochybne patrí nárok na primerané odškodnenie. Samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením a práve peňažná náhrada sa javí ako spôsobilá forma odškodnenia takejto vzniknutej ujmy.

1.8 Námietku žalovaného, že žalobca mal povinnosť upozorniť nadriadeného na porušovanie jeho práva, súd prvej inštancie s poukazom na judikatúru Súdneho dvora (vo veci „Günter Fu?“) považoval za irelevantnú.

1.9 Žalovaný tiež namietal, že výška uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy je neprimeraná. K tomu súd prvej inštancie uviedol, že primeranosť výšky nároku žalobca vyvodzoval aj z toho, že sa služobná pohotovosť žalobcovi ako hasičovi nezapočítava do služobného (pracovného) času a teda odsľúžená služobná pohotovosť nie je vykazovaná ako odpracovaný čas. V danom prípade išlo o jednotlivé dielčie nároky žalobcu na náhradu škody vo forme nemajetkovej ujmy, ktoré vznikajú postupne a osobitne za každý jednotlivý mesiac, v ktorom boli jeho práva porušované, a to vždy ku dňu splatnosti mzdy za daný mesiac. Vzhľadom na povahu týchto nárokov nemajetková ujma vznikla každý mesiac po tom, čo v priamej súvislosti s porušením práv žalobcu táto jeho ujma nebola kompenzovaná v služobnom plate navyše o 35% resp. 20% (teda „doplatkom“ do sumy 50% za každú odpracovanú hodinu určenej služobnej pohotovosti, ako keby bola táto odpracovaná ako nariadená služobná pohotovosť podľa § 122 ods. 1 písm. a/ ZoHaZZ). Takto stanovené hodiny navrhol odškodiť odmenou, ktorá sa inak priznáva za výkon nariadenej pohotovosti podľa § 122 ods. 2 ZoHaZZ. Keďže za uvedený čas bola žalobcovi priznaná odmena nižšia, ako pri určenej služobnej pohotovosti podľa § 122 ods. 1 ZoHaZZ, vyčíslil žalobca rozdiel takejto odmeny, ktorý si uplatnil v celkovej výške 5.601,23 Eur. Keďže žalovaný nerozporoval doklady predložené žalobcom, ani výpočet času služobnej pohotovosti, uvedené súd prvej inštancie považoval za nesporné a vychádzal z takéhoto určenia. Celkovú výšku náhrady škody vo forme nemajetkovej ujmy v peniazoch, za žalované obdobie marec 2020 až február 2023 pri odpracovaných hodinách určenej služobnej pohotovosti podľa § 92 ods. 1 ZoHaZZ vyčíslil žalobca súhrnne na sumu 5.601,23 Eur s tým, že uplatnená výška nároku tak fakticky predstavuje sumu 3,08 Eur za každú hodinu porušovania základných práv, čo možno z hľadiska elementárnej spravodlivosti považovať za minimálnu mieru odškodnenia ujmy. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania a po zhodnotení skutkového a právneho stavu súd dospel k záveru, že nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy titulom porušenia komunitárneho práva neprevzatím resp. nesprávnym prevzatím Smernice do vnútroštátneho práva v oblasti právnej úpravy služobného pomeru príslušníkov HaZZ, konkrétne do zákona o HaZZ, je v celom rozsahu dôvodný čo do dôvodu a výšky, súd ho vyhodnotil za riadne preukázaný a preto žalobe žalobcu v celom rozsahu vyhovel, pričom poukázal na judikatúru najvyšších súdnych autorít.

1.10 Zo skutkových okolností prejednávaneho prípadu vyplynulo, že na strane žalobcu došlo k porušeniu jeho základného osobnostného práva - práva na ochranu zdravia spočívajúceho predovšetkým v porušení práva na primeranú dobu odpočinku. Z ustanovenia § 13 ods. 1 ods. 2 Občianskeho zákonníka vyplýva, že občianskoprávne prostriedky ochrany osobnosti sú uvedené iba príkladom, z čoho súčasne vyplýva, že právna úprava nevylučuje, aby poškodená fyzická osoba použila aj iné prostriedky ochrany. Pokiaľ ide o uplatnenie peňažnej satisfakcie, táto prichádza do úvahy vždy, pokiaľ by sa nepeňažná satisfakcia nejavila ako postačujúca.

1.11 Súd poukázal na to, že vychádzajúc z povahy porušeného práva a okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo, keď žalovaný ako členský štát EÚ neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času podľa článku 6 písm. b/ Smernice 2003/88/ES a zároveň za situácie, že do pracovného času nie sú zarátané nadčasy služobnej pohotovosti tak určenej, ako i nariadenej, je dôvodný záver, že žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu, ani žaloba na odstránenie trvajúcich následkov nie je vzhľadom na subjekt zodpovednosti za neoprávnený zásah, ktorým je štát, namieste. Rovnako berúc do úvahy

už uvedené, neprichádza do úvahy ani morálna satisfakcia, ktorou sa podľa súdnej praxe rozumie predovšetkým ospravedlnenie, odvolanie výrokov a podobne. Z formulácie § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka vyplýva, že zníženie dôstojnosti a vážnosti fyzickej osoby v spoločnosti je len príkladom uvedeného, kedy fyzickej osobe môže vzniknúť právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, pričom právna úprava v § 13 ods. 1 a v ods. 2 Občianskeho zákonníka nevylučuje, aby fyzická osoba použila aj iné prostriedky ochrany. Podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov, aby boli odstránené následky týchto zásahov a aby bolo dané primerané zadosťučinenie. Týmto zadosťučinením sa rozumie morálna satisfakcia. Peňažná satisfakcia prichádza do úvahy tam, kde by satisfakcia podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa nejavila ako postačujúca. Žalobcovi tak podľa názoru súdu vzniklo právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Námietka žalovaného, že pokiaľ nie je nariadený služobný zákrok, tak že žalobca môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti s poukazom na to, že je v mieste vykonávania štátnej služby, ktorej súčasťou je i služobná pohotovosť určený resp. vymedzený priestor na odpočinok, čo znamená, že zamestnávateľ vytvára podmienky na oddych zamestnanca a preto sa v čase služobnej pohotovosti od žalobcu nevyžaduje aktívna činnosť a teda mimo času skutočného výkonu práce môže žalobca odpočívať alebo sa venovať inej činnosti neobstoí a to z dôvodu, že žalobca vykonáva službu včítane služobnej pohotovosti na mieste určenom zamestnávateľom, musí tam byť fyzicky prítomný a bez ohľadu na to, že nemusí byť „aktívny“ počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti a že má vytvorené podmienky na oddych, musí byť plne k dispozícii a pripravený okamžite plniť svoje povinnosti, nenachádza sa, a teda je oddelený od svojho vlastného sociálneho, súkromného prostredia, rodinných a spoločenských väzieb a jeho možnosť organizovať si svoj súkromný čas a program, venovať sa svojim vlastným potrebám je z týchto dôvodov fakticky vylúčená. Práva žalobcu vyplývajúce zo Smernice 2003/88/ES neboli štátom dodržiavané, pričom zároveň bolo pomerne dlhé obdobie porušované a je porušované právo žalobcu na odpočinok, a to aj napriek tej skutočnosti, že žalobca v spoločnosti plní zodpovedné úlohy a preto bolo a je naďalej dôležité, aby mal možnosť si po práci náležite odpočinúť. Z týchto dôvodov súd považoval nárok žalobcu za dôvodný a prisúdenú náhradu nemajetkovej ujmy za primeranú, pričom k porušeniu práv žalobcu dochádzalo práve výkonom služobnej pohotovosti. Nakoľko nemajetkovú ujmu nie je možné nahradiť inak z dôvodu uplynutia času, berúc do úvahy špecifickosť zásahu do osobnosti žalobcu v dôsledku porušenia práva Únie a trvanie tohto zásahu, nie je primerané porovnávanie s inými obdobnými prípadmi zásahov, ako to namietal žalovaný. Prisúdená náhrada nemajetkovej ujmy neprevyšuje ani náhrady priznávané v prípadoch zásahov do osobnosti neoprávnenou kritikou, resp. usmrtením člena rodiny alebo obetiam trestných činov. Vec právne posúdil podľa § 11, § 13, § 853 Občianskeho zákonníka, čl. 36 ods. 1, písm. c/, d/, e/ Ústavy SR, § 85, § 92 zákona č. 315/2001 Z.z.

1.12 Námietku premičania časti uplatneného nároku, a to za mesiac marec 2020, ktorú vzniesol žalovaný v konaní pred súdom prvej inštancie považoval za nedôvodnú pri právnom posúdení podľa § 100 ods. 1 a § 101 Občianskeho zákonníka s poukazom na to, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch je právo majetkovej povahy, ktoré sa premičuje vo všeobecnej 3-ročnej premičacej dobe v zmysle § 101 Občianskeho zákonníka. Počiatok plynutia všeobecnej 3-ročnej premičacej doby pri náhrade za nemateriálnu ujmu je podľa § 101 Občianskeho zákonníka viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilého porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby (napr. rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 2Cdo/194/2011 zo dňa 27.11.2012). K nemajetkovej ujme žalobcu, ktorú si uplatňuje žalobou, dochádzalo osobitne v jednotlivých mesiacoch a v priamej príčinnej súvislosti s porušením smernice potom boli porušené osobnostné práva žalobcu, pričom následne - v nasledujúcich mesiacoch (ku dňu splatnosti mzdy, t.j. vždy 10. deň nasledujúceho mesiaca) táto ujma nebola zo strany žalovaného kompenzovaná v služobnom plate žalobcu navyše o požadovaných 35 %, resp. 20 %. Žalobca si predmetné nároky uplatnil počnúc splatnosťou mzdy za marec roku 2020, ktorá bola splatná dňa 10.04.2020 (že mzda resp. služobný plat žalobcu bol splatný za príslušný mesiac vždy do 10-teho dňa resp. v 10. deň nasledujúceho mesiaca za predchádzajúci mesiac, táto skutočnosť v konaní medzi stranami nebola sporná). Žaloba žalobcu na súde v tomto spore bola podaná dňa 08.04.2023 (viď elektronická doručka na čl. 116 spisu), ktorá skutočnosť znamená, že nároky žalobcu nie sú premičané, nie je premičaný ani žalovaným napadnutý nárok žalobcu za obdobie marec 2020, nakoľko služobný plat žalobcu bol za marec 2020 splatný dňa 10.04.2020, a nakoľko žaloba na súde bola podaná dňa 08.04.2023, žalobca aj nárok za mesiac marec 2020 uplatnil na súde včas, v trojročnej premičacej dobe, ktorá by žalobcovi márne v tomto prípade uplynula dňa 10.04.2023. Námietka premičania vznesená žalovaným tak nebola podaná dôvodne.

1.13 Súd prvej inštancie preto žalobe v plnom rozsahu vyhovel. Nakoľko žalobca mal v spore plný úspech, súd prvej inštancie v zmysle ust. § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP zaviazal

žalovaného na náhradu trov konania v miere 100 %, pričom o konkrétnej výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

2. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal odvolanie žalovaný (ďalej aj len „odvolateľ“), a to z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. d), f), h) CSP, pričom uviedol, že rozsudok súdu prvej inštancie napáda v celom rozsahu (výrok I. a II.) a žiadal, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietne v celom rozsahu.

2.1 Žalovaný v odvolaní namietol nedostatok právomoci súdu prvej inštancie vo veci konať a rozhodovať. Tiež namietol, že súd prvej inštancie nevzal do úvahy potrebu rozlišovania medzi „prebratím smernice“ a „aplikáciou smernice“ a následne nesprávnym právnym posúdením aplikoval tento záver na vznik zodpovednosti kompetentných orgánov za porušenie predpisov v procese preberania a následnej aplikácie Smernice. Žalovaný nesúhlasil s tvrdením, že by Smernica bola do ZoHaZZ prebratá nesprávne. Tvrdil, že v konaní ide o nároky, ktoré vyplývajú z pracovnoprávneho vzťahu, pričom mzdový nárok sa „skrýva“ za náhradu škody vo forme nemajetkovej ujmy. Z uvedeného dôvodu podľa názoru žalovaného súd prvej inštancie nesprávne posúdil otázku pasívnej vecnej legitímácie.

2.2 Podľa žalovaného súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil aj pôsobnosť Smernice, ktorá sa na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru, vzhľadom na charakter vykonávaných činností, a s tým spojený rozvrh služobného času nevzťahuje v plnom rozsahu, poukazujúc na čl. 1 ods. 2, 3, a 4 Smernice a čl. 2 ods. 1 a 2 Smernice 89/391/EHS. Žalovaný tvrdil, že Smernica sa neuplatňuje na odvetvia činností, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany a vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozvrh služobného času sa Smernica na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru nevzťahuje v plnom rozsahu. Podľa žalovaného rozhodnutie vo veci V-429/09 G. Fuss sa týka „mestského hasiča“ - zamestnanca StadtHalle, preto ho nie je možné považovať za smerodajné. Žalovaný tvrdil, že článok 6 Smernice je spomenutý v článku 17 ods. 1 Smernice, ktorý umožňuje členským štátom, aby sa odchýlili od uplatňovania tohto článku, pričom jedným z dôvodov na neuplatňovanie je situácia (ako to je v posudzovanom prípade), keď sa jedná o protipožiarne služby a služby civilnej ochrany.

2.3 Žalovaný namietol, že žalobca žiadnym spôsobom neosvedčil, že by mu vznikol nárok na náhradu škody. Žalovaný tvrdil, že žalobca veľmi nejasným spôsobom stanovil „škodu“, ktorá mu mala vzniknúť tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť. V tomto smere žalovaný zdôraznil, že žalobca nemusí byť bdely a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti. Napriek tomu zamestnávateľ žalobcovi vypláca dohodnutú odmenu za takto strávený čas, t. j. nie len za vykonanú prácu, ale aj za takúto neaktívnu časť práce. Pokiaľ súd prvej inštancie dospel k záveru, že služobná pohotovosť, ktorú vykonáva žalobca, a za ktorú je riadne odmeňovaný, je pracovným časom, a teda má sa zarátavať do pracovného fondu, samo o sebe to ešte nie je dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody. Žalovaný v odvolaní poukázal na zásadu, podľa ktorej musí poškodená osoba pod hrozbou toho, že sama bude musieť znášať škodu, vyvinúť primerané úsilie, aby obmedzila rozsah škody.

2.4 Žalovaný ďalej uviedol, že rozhodujúcou skutočnosťou je to, koľko času konkrétny príslušník skutočne strávil vykonaním štátnej služby za týždeň priemerne v rámci konkrétneho referenčného obdobia. Z tohto dôvodu je pre zistenie, či skutočne došlo k porušeniu práv žalobcu nevyhnutné vypočítať čas, ktorý naozaj strávil vykonávaním štátnej služby, prípadne v služobnej pohotovosti bezprostredne nadväzujúcej na vykonávanie štátnej služby v rámci rozvrhnutia služobného času, teda služobnej pohotovosti podľa § 92 ods. 1 ZoHaZZ rozvrhnutej podľa § 86 ods. 2 ZoHaZZ. Žalovaný zdôraznil, že žalobca vo svojom písomnom vyjadrení zo dňa 05.06.2023 uviedol, že nežaluje nemajetkovú ujmu vyčíslenú za presný počet hodín odpracovaných nad 48 hodín týždenne. Z uvedeného dôvodu považoval žalovaný za nepochopiteľne, prečo sa žalobca domáha náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú vyčísliť podľa celkového počtu (súčtu) hodín určenej služobnej pohotovosti, ktoré mal reálne odsľužiť, a to bez ohľadu na skutočnosť, či tým malo (a ak áno, tak v akom rozsahu) dôjsť k prekročeniu 48 hodinového týždenného pracovného času. Žalovaný zdôraznil, že relevantným má byť iba to, či a v akej miere bol prekročený maximálny 48 hodinový pracovný čas, a preto nemôže žalobca pri výpočte žalovanej sumy vychádzať z počtu hodín služobnej pohotovosti. Žalovaný tvrdil, že nemajetkovú ujmu nie je možné vypočítať „tabuľkovo“, na základe akéhosi univerzálneho vzorca, ktorý vo svojom výsledku zodpovedá mzdovým nárokom.

2.5 Žalovaný namietol primeranosť výšky náhrady škody, resp. nemajetkovej ujmy v sume 5.601,23 Eur, ktorú považoval za zjavne neprimeranú, a to aj s porovnaním výšky náhrad, ktorá je priznávaná obetiam trestných činov, ktorých ujma je v porovnaní s údajnou ujmovou žalobcu podstatne vyššia. Žalovaný mal za to, že žalobca v konaní nepreukázal zásah do súkromného, rodinného života a najmä zásah do

medziľudských vzťahov či nepriaznivosť zdravotného stavu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej miere, ktorá by odôvodňovala výšku náhrady nemajetkovej ujmy. Žalovaný tvrdil, že tabuľky priložené k žalobe nemožno považovať za dôkaz, ktorý by preukazoval výšku ujmy. Tiež namietol, že ak sa žalobca v prvom rade nedomáhal upustenia od nezákonného zásahu, (ktorý zásah stále pretrváva), nemožno na strane žalobcu hovoriť o vzniku nemajetkovej ujmy, ktorá by mala byť kompenzovaná v peniazoch.

2.6 Zotrvál na námietke premlčania za obdobie marec 2020 s poukazom na to, že žalobca v žalobe uvádza žalované obdobie marec 2020 – február 2023; k podaniu žaloby však došlo až v apríli 2023, t. j. viac ako tri roky od momentu, kedy malo dôjsť k údajnému zásahu do žalobcových práv, čo znamená, že si uplatnil nárok po uplynutí všeobecnej 3-ročnej premlčacej lehoty. Poukázal na rozsudok NS SR sp. zn. 2Cdo/194/2011, podľa ktorého začiatok plynutia premlčacej doby pri náhrade za nemateriálnu ujmu je viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilého porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil a žalobu žalobcu v celom rozsahu zamietol.

3. K odvolaniu žalovaného sa vyjadril žalobca, ktorý uviedol, že napadnutý rozsudok považuje v celom rozsahu za správny. Zdôraznil, že Smernica bola do vnútroštátnej právnej úpravy ZoHaZZ transponovaná len formálne. Porušovanie práv hasičov nerešpektovaním Smernice je pritom stav, ktorý trvá dlhoročne. Tvrdil, že je úplne logické a pochopiteľné, že sa žalobou domáha náhrady škody (v podobe nemajetkovej ujmy v peniazoch) za tisícky hodín, počas ktorých boli porušované jeho práva, kde táto ujma už logicky nemá byť ako inak aspoň čiastočne odškodnená, než poskytnutím peňažnej náhrady. Z hľadiska dôkazného preukázania rozhodujúcich skutočností dôvodnosti žaloby poukázal na to, že už k samotnej žalobe priložil relevantné listinné dôkazy - výpisy z dochádzkového systému SAP a výplatné pásky za každý mesiac žalovaného obdobia, pričom tieto dôkazy, ako ani skutkové tvrdenia ohľadne rozsahu počtu odsľúžených hodín určenej služobnej pohotovosti, ktoré sa mu nezapočítavali do odpracovaných hodín, neboli ani samotným žalovaným absolútne nijako spochybnené. Dodal, že rovnako listinnými dôkazmi preukázal a na základe týchto vyčíslil, že priemerný týždenný pracovný čas počas žalovaného obdobia dosiahol 54,03 hodín týždenne. Táto najpodstatnejšia skutočnosť nebola žalovaným nijakým spôsobom spochybnená či popretá. Vzhľadom na uvedené bol žalobca presvedčený, že svoj nárok odôvodnil a preukázal. K námietke, žalovaného že „nie mu nie je zrejmé, prečo si žalobca svoju údajnú nemajetkovú ujmu ohodnotil sumou 3,08 Eur za každú hodinu, počas ktorej malo dochádzať k porušovaniu jeho práv“ uviedol, že táto suma nebola a nie je základom pre výpočet žalovanej sumy, ale je „len“ výsledkom porovnania žalovanej sumy s počtom hodín žalobcom odpracovanej určenej služobnej pohotovosti, ktorá mu nebola započítaná do pracovného času. Odhliadnuc od uvedeného, podľa názoru žalobcu pre posúdenie primeranosti žalovanej výšky v týchto sporoch ani nie je v konečnom dôsledku rozhodujúce to, aký spôsob výpočtu či stanovenia výšky nároku žalobca použije, ani to, aké premenné pri prípadnom výpočte zohľadní (teda napr. aký výpočet hodín či určenie konkrétnej sumy odškodnenia za určitú jednotku času použije), podstatné je najmä to, aby súdom priznaná výška náhrady bola primeraná ku všetkým okolnostiam, za ktorých škoda (ujma) vznikla a jej následkom.

3.1 Podľa žalobcu prisúdená náhrada škody vo forme nemajetkovej ujmy v peniazoch zohľadňuje závažnosť, intenzitu a dĺžku trvania zásahu do základných práv žalobcu (dlhoročné porušovanie v žalobe označených základných práv), mieru zavinenia žalovaného a okolnosti, za ktorých k porušeniu práv došlo a naďalej dochádza (roky trvajúce vedomé a zjavne úmyselné udržiavanie protiprávneho stavu, ktorý žalovanému zrejme vyhovuje a napriek objektívnej vedomosti o rozpore ZoHaZZ s únieovým právom tento protiprávny stav neodstránil). Aj z tohto pohľadu je presvedčený, že napadnutým rozsudkom priznaná výška nároku je vzhľadom na všetky relevantné okolnosti veci primeraná a spravodlivá. K vznesenej námietke premlčania uviedol, že s posúdením námietky premlčania súdom sa plne stotožňuje. Toto právne posúdenie námietky premlčania je v súlade s rozhodovacou praxou prvoinštančných ako aj odvolacích súdov v obdobných sporoch. Premlčacia doba na náhradu škody v súdnej veci (v podobe nemajetkovej ujmy) začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv. Pri porušovaní maximálneho týždenného pracovného času je možné konštatovať presah až po zistení, o koľko bol maximálny prípustný počet hodín v tom-ktorom mesiaci prekročený. V danom prípade sú počet odpracovaných hodín, fond pracovného času, počet hodín pohotovosti a ostatné údaje ohľadne pracovného času zistiteľné až po reálnom odpracovaní všetkých hodín v danom mesiaci, o ktorom sa žalobca dozvedel najskôr z výplatných pások vyhotovených jeho služobným úradom vždy k 10.dňu mesiaca nasledujúceho po reálne odpracovaných hodinách. Bez toho, aby mal k dispozícii údaje uvedené vo výplatnej páske, od služobného úradu by nemohol prepočítať, v akom rozsahu bol maximálny pracovný čas prekročený, aký počet hodín služobnej

pohotovosti žalobcovi nebol započítaný do pracovného času, aký bol jeho fond pracovného času za daný mesiac, aká bola jeho hodinová mzda a napokon vzhľadom na uplatnený spôsob výpočtu žalovaného nároku by ani nevedel tento svoj nárok nielen vyčíslieť, ale najmä ani dôkazne preukázať. Okamih vzniku žalovaného nároku nadobudnutia vedomosti o škode a jej rozsahu a tým aj možnosti uplatnenia vyčíslenia a dôkazného preukázania žalovaného nároku je nutné vnímať aj v týchto súvislostiach. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil.

4. K vyjadreniu žalobcu sa vyjadril žalovaný (replika), ktorý uviedol, že sa v plnom rozsahu pridržiava svojho odvolania a všetkých svojich predchádzajúcich vyjadrení a podaní.

5. V dôsledku odvolania podaného žalovaným proti rozsudku súdu prvej inštancie krajský súd ako súd odvolací (§ 34 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov - ďalej len „CSP“), vec preskúmal v medziach daných ust. § 379 a § 380 CSP a bez nariadenia pojednávania v súlade s ust. § 385 ods. 1 CSP „a contrario“ rozsudok súdu prvej inštancie vo postupom podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP ako vecne správny potvrdil.

6. Podľa § 387 ods. 1 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

7. Podľa § 387 ods. 2 CSP, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

8. Na základe podaného odvolania žalovaného tak v rozsahu podaného odvolania podľa § 379 CSP a dôvodov podaného odvolania podľa § 380 CSP po preskúmaní rozsudku súdu prvej inštancie ako aj konania, ktoré mu predchádzalo dospel odvolací súd k záveru, že súd prvej inštancie vo veci samej na základe vykonaného dokazovania v odôvodnení rozhodnutia skonštatoval skutkový stav veci správne, so skutkovými závermi súdu prvej inštancie sa odvolací súd stotožňuje a v zmysle § 383 CSP je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie. Súd prvej inštancie dôkazy vykonané v konaní vyhodnotil podľa § 391 ods. 1 CSP a rozhodnutie odôvodnil v súlade s ustanovením § 220 ods. 2 CSP, pričom odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie má všetky náležitosti v zmysle § 220 ods. 2 CSP. Odvolací súd uvádza, že odvolateľ v podanom odvolaní neuviedol žiadne nové relevantné skutočnosti, ktoré by boli spôsobilé privodiť zmenu či zrušenie rozhodnutia súdu prvej inštancie (vo veci samej), nežiadal ani doplniť dokazovanie za podmienok ustanovených v § 384 ods. 2 a 3 CSP o ďalšie nové relevantné skutočnosti, ktoré by nemohli bez svojej viny byť prezentované v prvoinštančnom konaní. Odvolací súd preto pri rozhodovaní o veci vychádzal zo súdom prvej inštancie zisteného skutkového stavu, pričom v súdnej veci neboli naplnené procesné predpoklady doplňovať dokazovanie, prípadne nariaďovať odvolacie pojednávanie zo strany odvolacieho súdu (§ 383, § 384 ods. 1, 2 a 3 v spojení s ust. § 366 CSP). S prihliadnutím na rozsah odvolania žalovaného a odvolacie dôvody uvedené v podanom odvolaní odvolací súd konštatuje, že na základe preskúmania veci dospel k záveru, že podané odvolanie nie je dôvodné, nemožno mu vyhovieť. Odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie považuje za vecne správne. Po preskúmaní veci nezistil odvolací súd žiadne vady konania v konaní pred súdom prvej inštancie, ktoré by sa týkali procesných podmienok.

9. S poukazom na ust. § 387 ods. 2 CSP, odvolací súd považuje napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie za vecne správny, ako vo výrokovej časti, tak aj v časti odôvodnenia, a zároveň v podrobnostiach odkazuje na odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie. Nad rámec uvedeného k zásadným odvolacím námietkam žalovaného odvolací súd uvádza:

10. Žalovaný v odvolaní namietal, že súd prvej inštancie nemal kompetenciu konštatovať, že obsah Smernice bol do ZoHaZZ prebratý nesprávne, takýto záver nemohol si osvojiť ani ako predbežnú právnu otázku, pričom zároveň namietal v tejto časti arbitrárnosť rozsudku, keď podľa žalovaného sa súd prvej inštancie nezaoberal otázkou, či do jeho právomoci vôbec patrí posudzovanie takto nastolenej otázky. Odvolací súd k uvedenému uvádza, že súd prvej inštancie v danej veci mal právomoc na prejednávanie sporu. S poukazom na ust. § 3 ods. 1 CSP, súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány. V zmysle § 21 Občianskeho zákonníka, pokiaľ je účastníkom občianskoprávných vzťahov štát, je právnickou osobou. Spor o náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva únie v dôsledku nesprávneho

prebratia - transpozície smernice Európskej únie do vnútroštátneho právneho poriadku, je potrebné zaradiť medzi súkromnoprávne spory, pričom odvolací súd poukazuje na to, že z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že spory o náhradu škody spôsobenej porušením práva únie medzi jednotlivcom a štátom majú rozhodovať príslušné vnútroštátne súdy. Z týchto dôvodov preto súd prvej inštancie mal právomoc prejednať a rozhodnúť predmetný spor žalobcu a žalovaného o náhradu škody, ktorej sa domáhal ako nemajetkovej ujmy. Súd prvej inštancie pri posudzovaní veci predmetu sporu musel posudzovať zodpovednosť žalovaného za škodu žalobcovi, ktorá mu bola spôsobená porušením práva únie, pričom jedným z predpokladov zodpovednosti je „dostatočne závažné porušenie právnej normy únie, ktorej cieľom je priznanie práv jednotlivcom“, súd prvej inštancie bol v rámci svojej právomoci v prejednávanej spore oprávnený a povinný skúmať, či zo strany žalovaného došlo k tvrdenému porušeniu práva únie pri preberaní Smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky, a to konkrétne vo vzťahu k ZoHaZZ, čo znamená, že v jednotlivostiach bol oprávnený a povinný skúmať, či ZoHaZZ zodpovedá cieľom čl. 6 písm. b/ Smernice. Z týchto dôvodov preto argumentácia žalovaného v podanom odvolaní, že súd prvej inštancie nebol oprávnený, a teda nemal právomoc posudzovať súlad ZoHaZZ so Smernicou, podľa názoru odvolacieho súdu je nedôvodná. S otázkou právomoci súdu Slovenskej republiky na rozhodnutie o nároku žalobcu sa súd prvej inštancie vysporiadal správne.

11. K námietke žalovaného o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie, žalovaný v konaní poukázal na potrebu rozlišovania medzi „prebratím smernice“ a „aplikáciou smernice“ s tým, že na aplikácii Smernice sa žalovaný nepodieľal. Uvedená námietka nie je podľa názoru odvolacieho súdu dôvodná. Odvolací súd sa so záverom súdu prvej inštancie o nesprávnom prebratí smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky stotožňuje, pričom skutočnosť, že žalovaný sa priamo nepodieľal na aplikácii Smernice, resp. ZoHaZZ vo vzťahu k žalobcovi, je z hľadiska prejednávanej veci bez právneho významu. Odvolací súd poukazuje na to, že podľa čl. 29 Smernice táto smernica je adresovaná členským štátom, pričom žalovaný ako členský štát Európskej únie a adresát Smernice po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie je zodpovedný za prijatie všetkých opatrení legislatívnej a aj faktickej povahy s cieľom dosiahnutia účelu smernice; v prípade že štát túto povinnosť nespĺní, je štát, teda žalovaný, zodpovedný aj za nesprávnu aplikáciu Smernice pokiaľ k nesprávnej aplikácii smernice došlo v dôsledku jej nesprávneho prebratia do právneho poriadku Slovenskej republiky. Keďže Smernica je určená štátu, teda žalovanému, ktorý zodpovedá za jej správne prebratie, v konaní o náhradu škody spôsobenej nesprávnym prebratím Smernice do právneho poriadku je pasívne vecne legitímovaný žalovaný (štát). Z týchto dôvodov preto odvolací súd námietku nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného v spore považuje za nedôvodnú.

12. Odvolací súd za nedôvodnú považuje aj námietku žalovaného, v ktorej namietal, že súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil aj pôsobnosť Smernice, ktorá sa na služobný pomer príslušníkov hasičského a záchranného zboru vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozvrh služobného času nevzťahuje v plnom rozsahu, pretože sa neuplatňuje na odvetvia činností, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany (čl. 1 ods. 3 Smernice v spojení s čl. 2 Smernice Rady 89/391/EHS zo dňa 12. júna 1989 o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci), pričom zároveň namietal, že rozhodnutie Súdneho dvora C 429/09 sa týka „mestského hasiča“ a preto ho nie je možné považovať za smerodajné, resp., že Smernica sa na žalobcu nevzťahuje v plnom rozsahu, pretože to neumožňuje charakter vykonávaných činností a rozvrh služobného času, keď činnosť žalobcu patrí medzi odvetvia a činnosti, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej obrany. Odvolací súd poukazuje na to, že súd prvej inštancie pri právnom posúdení veci aj v znení Smernice správne pri rozhodovaní vychádzal aj z príslušnej judikatúry Súdneho dvora, pretože súd je povinný plne uplatňovať výklad práva únie, ktorý Súdny dvor podal (viď rozsudok C-261/2021 zo dňa 7. júla 2022). Žalovaný sa bráni v rovine všeobecnej polemiky so závermi súdu prvej inštancie, bez dopadu na závažnosť rozhodnutí Súdneho dvora, od ktorých niet dôvodu sa odchyliť, vzhľadom na obdobné skutkové okolnosti prípadu. Súdny dvor rozhodol, že čl. 6 písm. b) Smernice má priamy účinok, teda priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu uplatniť priamo v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Súdny dvor rozhodol, že Smernica sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne, pričom nezáleží na tom, či sú zamerané na boj proti požiarom, alebo na poskytnutie pomoci iným osobám, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním im zvereným, a to aj v prípade, keď zásahy, ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, sú svojím charakterom nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov určitým rizikám; na účely Smernice pojem pracovníka nemôže byť vykladaný rôzne podľa právnych predpisov toho ktorého štátu, ktorý je členským štátom Európskej únie, ale má autonómny význam vlastný

právu únie, keď za pracovníka sa považuje každý, kto vykonáva skutočné a konkrétne činnosti pre zamestnávateľa a právna povaha pracovnoprávneho vzťahu z hľadiska vnútroštátneho práva nemôže mať žiaden dosah na postavenie pracovníka v zmysle práva únie. Znamená to teda, že skutočnosť, či niekto je podľa vnútroštátneho práva dobrovoľným hasičom alebo profesionálnym hasičom, nie je vo vzťahu k posudzovaniu charakteristiky pracovníka relevantná, a na takéhoto pracovníka sa vzťahujú ustanovenia Smernice (rozsudky C-397/01 až C-403/01, C-429/09, C-518/15). Vzhľadom už na vyššie uvedené je preto nedôvodná odvolacia námietka žalovaného, že Smernica sa nevzťahuje na žalobcu ako hasiča a bez právneho významu je skutočnosť, či hasič plní svoje úlohy v pracovnom, resp. služobnom pomere ako hasič dobrovoľný, mestský alebo štátny. Čl. 6 písm. b) Smernice predstavuje v rozsahu v akom ukladá členským štátom maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi, dôležité pravidlo sociálneho práva únie, ktoré nemožno podrobiť akejkoľvek podmienke, alebo akémukoľvek obmedzeniu a ktoré jednotlivcom priznáva práva, ktorých sa môžu dovoľávať priamo pred vnútroštátnymi súdmi (rozsudok C-429/09 vo veci Fus body 33. až 35.). Členské štáty teda nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti článku 6 písm. b) Smernice tak, aby uplatnenie z neho plynúceho nároku viazali na nejakú podmienku, alebo určitým spôsobom obmedzovali (C-397/01 bod 99., C-429/09 body 35. a 52.). Súdny dvor judikoval, a to opakovane, že čas pracovnej pohotovosti na pracovisku je potrebné v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času (C-397/01 bod 95.) a konštatoval, že pracovná pohotovosť vykonávaná pracovníkom v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa sa považuje ako celok za pracovný čas nezávisle od toho, akú prácu skutočne pracovník vykonáva (rozsudok C-437/08 bod 27.). Súdny dvor osobitne v prípade hasičov potvrdil, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu pracovný čas a nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas ustanovený Smernicou (rozsudok C-429/09, C-52/04). Z dôvodu, že žalobca počas výkonu služobnej pohotovosti musí byť k dispozícii zamestnávateľovi na pracovisku, t. j. v mieste výkonu práce, celý čas služobnej pohotovosti je potom potrebné započítať do pracovného času žalobcu, pričom skutočnosť, že za pracovnú pohotovosť je žalobcovi vyplácaná náhrada v zmysle § 122 ods. 1 ZoHaZZ nemá vplyv na porušenie článku 6 písm. b) Smernice. Námietka žalovaného, že Smernica sa na príslušníkov Hasičského a záchranného zboru v prípade služobného času ako aj ich odmeňovania nevzťahuje, je preto z vyššie uvedených dôvodov nedôvodná. Odvolací súd poukazuje na to, že aj z aktuálnej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že v prípade, ak povaha a rozsah povinností a režim zodpovednosti, ktorý sa vzťahuje na pracovníka vyžadujú jeho fyzickú prítomnosť na mieste výkonu práce, resp. povinnosť byť pre svojho zamestnávateľa k dispozícii a obmedzenia uložené tomuto pracovníkovi počas pohotovosti sú takej povahy, že objektívne a veľmi významne ovplyvňujú možnosť tohto pracovníka slobodne nakladať v tejto dobe s časom, v rámci ktorého sa od neho výkon práce nepožaduje a venovať tento čas svojim vlastným záujmom predstavuje táto doba služobnej pohotovosti pracovný čas pracovníka (rozsudky vo veci C-214/20, C-580/19, C-344/19).

13. Vo vzťahu k nároku na náhradu škody pokiaľ žalovaný v podanom odvolaní uvádza, že článok 17 ods. 1 Smernice umožňuje členským štátom, aby sa odchyľili od uplatňovania tohto článku za predpokladu, že dodržia všeobecnú zásadu ochrany, bezpečnosti a zdravia pracovníkov, pričom jedným z dôvodov na neuplatňovanie je situácia, keď sa jedná o protipožiarne služby a služby civilnej obrany (ako je v súdnej veci), odvolací súd uvádza, že túto odvolaciu námietku nemožno považovať za dôvodnú, pričom odvolací súd sa v plnom rozsahu zhoduje s názorom súdu prvej inštancie vo vzťahu k tejto námietke, ktorý názor súdu prvej inštancie tento podrobne odôvodnil, pričom správne súd prvej inštancie vyslovil záver, že hoci v článku 17 Smernice bola daná možnosť členským štátom odchyliť sa za určitých podmienok od jednotlivých ustanovení smernice podľa článku 17 ods. 3 písm. b) Smernice, v ktorej je uvedené, že v súlade odstavcom 2 tohto článku sa môžu vykonať odchýlky len od článkov 3,4,5,8 a 16, avšak odchýlku od článku 2 alebo 6 Smernica nepripúšťa. Súd prvej inštancie zároveň správne poukázal na to, že ZoHaZZ v prílohe č. 4, bod 6 preberá Smernicu, a preto dospel aj k správnejmu záveru, že v danom prípade služobná činnosť žalobcu patrí do pôsobnosti Smernice.

14. Pokiaľ žalovaný namietal, že žalobca žiadnym spôsobom neosvedčil, že by mu vznikol nárok na náhradu škody, pričom veľmi nejasným spôsobom stanovil „škodu“, ktorá mu mala vzniknúť tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť, za ktorú bol žalobca v zmysle platnej legislatívy odmeňovaný, odvolací súd uvádza, že zo žaloby ako aj z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie je nepochybne zrejmé, že žalobca uplatnil nárok na náhradu škody (nemajetkovej ujmy) z dôvodu, že u žalobcu došlo v príčinnej súvislosti s porušením práva únie zo strany žalovaného k vzniku škody

(nemajetkovej ujmy) v dôsledku zásahu do jeho práva na ochranu zdravia (článok 40 Ústavy SR) z dôvodu, že účelom stanovenia maximálneho týždenného pracovného času bolo podľa odôvodnenia Smernice zabezpečenie potreby odpočinku, aby pracovník (žalobca) v dôsledku vyčerpania, alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobil úraz sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a aby si krátkodobo alebo dlhodobo nepoškodil zdravie a súčasne zásahu do práva žalobcu na súkromie a rodinný život (článok 19 ods. 2 Ústavy SR), pretože reálne musel odpracovať viac, ako bol povinný v zmysle Smernice a musel tráviť čas v práci, prichádzal o čas, ktorý by mohol venovať rodine, záľubám, resp. iných aktivitám, ktoré nesúvisia s jeho pracovným zaradením. Je tiež zrejmé, že výšku nároku žalobca odvodil od počtu hodín služobnej pohotovosti, ktoré reálne odslúžil a neboli mu započítané do služobného času. Žalobca si žalobou neuplatnil nemajetkovú ujmu podľa počtu odpracovaných hodín nad limit 48 hodín týždenne, pričom za primeranú náhradu označil žalobca finančné odškodnenie rovnajúce sa odmene, ktorú mu priznáva zákon o hasičskom a záchrannom zbore pri nariadenej služobnej povinnosti podľa § 122 ods. 2 písm. a) citovaného zákona.

15. Súd prvej inštancie dospel k správne mu záveru ohľadom splnenia predpokladov zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú žalobcovi porušením práva únie, pričom predmetné predpoklady zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú porušením práva únie vyplývajú z judikatúry Súdneho dvora. Podľa judikatúry Súdneho dvora štát zodpovedá jednotlivcovi za škodu spôsobenú porušením práva únie, ak porušená norma práva únie priznáva právo fyzickým osobám alebo právnickým osobám, alebo zakladá povinnosti pre členský štát, porušenie práva únie je dostatočne závažné a medzi porušením práva únie členským štátom a vznikom škody jednotlivca existuje príčinná súvislosť s tým, že o výške náhrady škody vždy rozhoduje vnútroštátny súd. Odvolací súd je v súlade s názorom súdu prvej inštancie toho názoru, že v súdnej veci boli predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú žalobcovi v dôsledku porušenia práva únie splnené. Odvolací súd uvádza, že článok 6 písm. b/ Smernice priznáva pracovníkom právo na priemerný týždenný pracovný čas, vrátane nadčasov v rozsahu 48 hodín. Toto ustanovenie Smernice má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Ustanovenie článku 6 písm. b/ Smernice nebolo do právneho poriadku Slovenskej republiky prebraté správne, pretože umožňuje, aby priemerný týždenný pracovný čas žalobcu, vrátane nadčasov presiahol 48 hodín, keď do pracovného času sa v rozpore s čl. 2 ods. 1 Smernice žalobcovi nezapočítava čas služobnej pohotovosti, pričom v konaní pred súdom prvej inštancie bolo preukázané, a to listinnými dokladmi, ktoré boli vypracované zamestnávateľom žalobcu, že za sporné obdobie, ktoré je predmetom sporu, a to tri roky spätne pred podaním žaloby na súd dňa 08.04.2023, opakovane dochádzalo k tomu, že priemerný týždenný služobný čas žalobcu presahoval hranicu 48 hodín, na čo poukázal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie. Zároveň je splnená aj podmienka porušenia práva únie dostatočne závažným spôsobom, keďže porušenie článku 6 písm. b/ Smernice vo vzťahu k žalobcovi je dostatočne závažné, pretože ide o porušenie jasnej a konkrétnej normy únie, ktorá pokiaľ ide o hornú hranicu priemerného týždenného pracovného času neponecháva členským štátom priestor na voľnú úvahu a súčasne ide o porušenie práva únie, ktoré je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora (rozsudok C-429/09). Splnená je aj podmienka príčinnej súvislosti medzi porušením práva únie členským štátom a vznikom ujmy u jednotlivca, keď v príčinnej súvislosti s porušením práva únie zo strany žalovaného došlo u žalobcu k vzniku škody (nemajetkovej ujmy), a to v dôsledku zásahu do jeho práva na ochranu zdravia v zmysle článku 40 Ústavy SR a tiež v dôsledku zásahu do práva žalobcu na súkromie a rodinný život v zmysle článku 19 ods. 2 Ústavy SR, keďže žalobca reálne musel odpracovať viac ako bol povinný v zmysle Smernice, a to na úkor svojich blízkych ako aj seba, pričom musel tráviť čas v práci a prichádzal o čas, ktorý by chcel a mohol venovať rodine, priateľom, svojim záľubám, resp. iným aktivitám, ktoré nesúvisia s pracovným zaradením žalobcu.

16. Nie je dôvodná ani odvolacia námietka žalovaného, že medzi porušením práva únie a vznikom škody žalobcu nie je príčinná súvislosť z dôvodu, že žalobca neupozornil svojho zamestnávateľa na porušovanie jeho práva a nepožiadala ho o náhradu škody, a teda nevyvinul primerané úsilie na zamedzenie vzniku škody. Odvolací súd uvádza, že na postavenie žalobcu ako hasiča sa vzťahuje judikatúra Súdneho dvora (rozsudky C-429/09 a C-445/06), z ktorej judikatúry vyplýva, že by bolo v rozpore so zásadou efektivity uložiť poškodeným osobám povinnosť systematicky využívať všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, keď by to spôsobilo nadmerné ťažkosti alebo by to od nich nebolo možné rozumne vyžadovať, výkon práv priznaných jednotlivcom priamo uplatniteľnými ustanoveniami práva únie by bol znemožnený alebo nadmerne sťažený, ak by ich návrhy na náhradu škody založené na porušení práva únie museli byť zamietnuté alebo čiastočne zamietnuté iba z dôvodu, že sa jednotlivci nedomáhali práva, ktoré im priznáva právo únie, a ktoré im vnútroštátny zákon odoprel.

Pracovníka je potrebné považovať za slabšiu stranu v rámci pracovnoprávneho vzťahu, takže je nutné zabrániť tomu, aby ho mal zamestnávateľ možnosť v jeho právach obmedzovať, vzhľadom na toto slabšie postavenie, môže byť takýto pracovník odradený od otvoreného uplatňovania svojich práv voči zamestnávateľovi, keďže uplatňovanie týchto práv ho môže vystaviť opatreniam zamestnávateľa, ktoré môžu mať vplyv na pracovnoprávny vzťah v neprospech tohto pracovníka. Vo veci ako je vec tohto súdneho sporu, ktorá sa týka porušenia ustanovenia práva únie s priamym účinkom zo strany zamestnávateľa, vyžadovanie splnenia podmienky, aby dotknutí pracovníci najprv požiadali svojho zamestnávateľa o skončenie porušovania práva únie na účely získania náhrady škody vzniknutej v dôsledku tohto porušenia by malo za následok, že orgánom dotknutého členského štátu by sa umožnilo, aby bola povinnosť dbať o dodržiavanie takýchto noriem systematicky prenášaná na jednotlivca, čím sa týmto orgánom môže umožniť, aby boli v prípade nepodania takejto žiadosti vyňaté z ich dodržiavania; vyžadovanie takejto podmienky by potom znamenalo sponchybnovanie práva na náhradu škody, ktorý má základ v právnom poriadku únie a povinnosti členských štátov zabezpečiť jeho dodržiavanie bez toho, aby ju mohli preniesť na jednotlivcov. Článok 6 písm. b/ Smernice nevyžaduje, aby dotknutí pracovníci požiadali svojho zamestnávateľa o dodržanie minimálnych požiadaviek upravených týmto ustanovením, a preto za týchto podmienok správne dospel súd prvej inštancie k záveru, že nemožno považovať za primerané požadovať od žalobcu, ktorému vznikla škoda z dôvodu, že boli porušené jeho práva, aby na účely uplatnenia nároku na získanie náhrady tejto škody najprv vyvíjal iniciatívu vo vzťahu k svojmu zamestnávateľovi. Predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu vzniknutú žalobcovi boli splnené.

17. Odvolací súd uvádza, že Smernica neobsahuje ustanovenia o práve na náhradu škody v prípade jej porušenia. Náhrada škody spôsobená jednotlivcovi (občanovi členského štátu EÚ) porušením práva únie musí byť primeraná vzniknutej škode, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu práv jednotlivca. Vnútroštátne právo členských štátov musí určiť, aby pri dodržaní zásad rovnocennosti a efektívnosti bolo stanovené, či sa náhrada škody musí poskytnúť vo forme udelenia dodatočného náhradného voľna alebo vo forme finančného odškodnenia a tiež definovať pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady. Právny poriadok SR tiež nemá výslovnú úpravu ohľadne práva jednotlivca na náhradu škody proti štátu spôsobenej porušením práva únie. Ani zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci takúto právnu úpravu neobsahuje, preto súd prvej inštancie správne ustálil, že vzhľadom na zistený skutkový stav má ujma žalobcu najbližšie k zásahu do osobnosti žalobcu (analógia podľa § 11 až 13 Občianskeho zákonníka). Žalovaného odvolacia námietka, že žalobca nepreukázal spôsobenú ujmu nie je dôvodná, pretože z vykonaného dokazovania v konaní pred súdom prvej inštancie vyplynulo, že žalobca v žalovanom období od 01.03.2020 do 28.02.2023 odpracoval celkovo 1818,70 h služobnej pohotovosti, ktoré mu v rozpore s čl. 2 ods. 1 Smernice neboli započítané do pracovného času a zároveň opakovane dochádzalo u žalobcu k prekročovaniu limitu 48-hodinového týždenného služobného odpracovaného času. Žalobca na preukázanie svojho tvrdenia o počte odpracovaných hodín predložil doklady od svojho zamestnávateľa, ktoré žalovaný relevantným spôsobom nespochybnil a nenavrhol vykonať žiadne dokazovanie.

18. Odvolací súd ďalej zdôrazňuje, že žalobca v konaní pred súdom prvej inštancie v žalobe tvrdil, že v rámci žalovaného obdobia od marca 2020 do februára 2023 vrátane, dosiahol jeho priemerný pracovný čas 52,50 hodín týždenne, čo preukazoval výpismi plánu služieb z dochádzkového systému SAP za obdobie marca 2020 do februára 2023 vrátane, pričom žalovaný uvedené skutkové tvrdenia a listiny žalobcu účinne nerozporoval. Zároveň odvolací súd kontrolou počtu odpracovaných hodín služobnej činnosti a služobnej pohotovosti zistil, že v žalovanom období skutočne dochádzalo k opakovanému prekročeniu maximálneho prípustného týždenného pracovného času podľa Smernice. Výkazom o služobnej činnosti žalobca preukázal, že v období od marca 2020 do februára 2023 bolo porušované jeho právo na 48 hodinový priemerný týždenný pracovný čas vyplývajúci z článku 6 písm. b) Smernice.

19. Žalovaný v odvolaní namietal spôsob, akým žalobca vyčíslil nemajetkovú ujmu. Odvolací súd aj túto námietku považuje za nedôvodnú a uvádza k nej, že žalobca sa žalobou domáhal zaplataenia nemajetkovej ujmy v sume 5.601,23 Eur, ktorú vyčíslil ako súčet odpracovaných hodín služobnej povinnosti za obdobie od marca 2020 do februára 2023 vrátane a rozdielu peňažnej náhrady vyplácanej za určenú služobnú pohotovosť podľa § 122 ods. 1 ZoHaZZ a náhrady za nariadenú služobnú pohotovosť podľa § 122 ods. 2 písm. a/ ZoHaZZ, pričom v konaní pred súdom prvej inštancie výpoveďou v spojení s listinnými dôkazmi, ktoré má žalobca k dispozícii od svojho zamestnávateľa preukázal, tak ako to vyhodnotil súd prvej inštancie, že pri takomto rozvrhnutí pracovného času, ktorý je v rozpore s právom EÚ prichádza o voľný čas, ktorý by inak mohol venovať rozvoju osobných, rodinných,

priateľských vzťahov, fyzickej a psychickej relaxácii. Žalobca sa domáhal náhrady škody vo forme nemajetkovej ujmy vyčíslenej podľa počtu hodín služobnej pohotovosti, ktoré reálne odsľúžil, a ktoré mu neboli započítané do služobného času (čo je rozpor s čl. 2 ods. 1 Smernice), nedomáhal sa nemajetkovej ujmy vyčíslenej za presný počet odpracovaných hodín nad limit 48 hodín týždenne. Z konania pred súdom prvej inštancie ako aj z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že žalovaný nerozporoval dôkazy predložené žalobcom ani výpočet času služobnej pohotovosti a správne preto súd prvej inštancie dospel k záveru o prekročení maximálneho týždenného pracovného času (nad 48 h) v žalovanom období. Odvolací súd osobitne k predmetnej námietke žalovaného dodáva, že základnou požiadavkou pri ustálení výšky nemajetkovej ujmy je zásada jej primeranosti k okolnostiam a následkom (intenzite) nezákonného zásahu do sféry poškodenej osoby. Pričom neexistuje paušálny vzorec výpočtu, resp. vyčíslenia nemajetkovej ujmy (nie je objektívne kvantifikovateľná), a preto sa spôsob ustálenia výšky nemajetkovej ujmy odvíja od konkrétnej povahy posudzovaného prípadu. V predmetnej veci išlo o zásah do osobnosti žalobcu spôsobený porušením maximálneho limitu týždenného pracovného času, keď do pracovného času, resp. služobného času žalobcu, neboli zahrnuté hodiny ním odpracovanej určenej a nariadenej pracovnej pohotovosti. Za posudzovaného stavu je tak podľa názoru odvolacieho súdu spôsob výpočtu ujmy žalobcom logicky a zákonne udržateľný, ktorý priamo a primerane reflektuje na nezákonnosť zásahu do jeho práv. Je len logickým vyústením úvah žalobcu, keď ním vyčíslená výška ujmy predstavuje cca 3,08 Eur za každú hodinu odpracovanej služobnej pohotovosti (či už určenej alebo nariadenej), ktorá v rozpore s právom únie nebola zahrnutá do služobného času, a ktorú tak mohol žalobca venovať rozvoju rodinného či sociálneho života. S prihliadnutím aj na povahu zásahu do práva žalobcu, ako významného sociálneho práva únie, je možné výšku ujmy vyčíslenú žalobcom považovať za dostatočnú a primeranú, v súlade s judikatúrou Súdneho dvora. Odvolací súd uvádza, že súd prvej inštancie podrobne uviedol spôsob výpočtu za jednotlivé obdobia v odôvodnení svojho rozhodnutia, a to v bode 78. až 81., pričom odvolací súd sa so spôsobom výpočtu výšky nemajetkovej ujmy tak, ako to vykonal súd prvej inštancie stotožňuje, keď aj odvolací súd mal preskúmaním veci jednoznačne za preukázané, že u žalobcu dochádzalo k prekročeniu maximálneho limitu týždenného pracovného času nad 48 hodín v žalovanom období. Z vykonaného dokazovania vyplýva, že spôsob plánovania zmených služieb a pohotovosti na pracovisku opakovane má za následok prekročenie maximálne prípustného rozsahu týždenného pracovného času podľa smernice 2003/88/ES z oddeleného vykazovania počtu odpracovaných hodín služobnej činnosti a pohotovosti na pracovisku, v mzdovom liste žalobcu je preukázané, že hodiny strávené na pracovisku počas určenej pracovnej pohotovosti podľa § 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z.z. sa do služobného času žalobcu nezapočítavali, pričom ich započítaním do služobného pracovného času, keďže žalobca reálne strávil čas v mieste pracoviska aj počas služobnej pohotovosti, dochádzalo k prekročeniu maximálneho prípustného rozsahu týždenného pracovného času 48 hodín podľa uvedenej smernice ES.

20. Odvolací súd uvádza, že polemika žalovaného v podanom odvolaní, keď uvádza, že otáznym zostáva akú činnosť by chcel žalobca vykonávať v čase služobnej pohotovosti kedy musí byť prítomný na pracovisku, keď tento čas pripadá na nočné hodiny, ktoré každá fyzická osoba využíva na spanie a je objektívne (takmer) vylúčené, aby sa tento čas mohol využívať nejakou inou zmysluplnou činnosťou, prípadne ho plnohodnotne tráviť s rodinou, neobstojí. Námietka, že pokiaľ nie je nariadený služobný zákrok, žalobca môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti, s poukazom na to, že pri nariadenej služobnej pohotovosti je v mieste vykonávania štátnej služby určený, resp. vymedzený priestor na odpočinok, čo znamená, že zamestnávateľ vytvára podmienky na oddych zamestnanca a v čase služobnej pohotovosti sa preto od žalobcu nevyžaduje aktívna činnosť, a teda mimo času skutočného výkonu práce môže žalobca odpočívať alebo sa venovať inej činnosti, rovnako neobstojí, a to z dôvodu, že žalobca vykonáva službu na mieste určenom zamestnávateľom, musí tam byť fyzicky prítomný a bez ohľadu na to, že nemusí byť „aktívny“ počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti, a že má vytvorené podmienky na oddych, resp. spánok, musí byť plne k dispozícii a pripravený okamžite plniť svoje povinnosti, nenachádza sa, a teda je oddelený od svojho vlastného sociálneho, súkromného prostredia, rodinných a spoločenských väzieb a jeho možnosť organizovať si svoj súkromný čas a program, venovať sa svojim vlastným potrebám, je z týchto dôvodov fakticky vylúčená. Dokonca aj čas pracovnej pohotovosti strávený v domácom prostredí, či na telefóne predstavuje pracovný čas, nakoľko zamestnanec musí byť zastihnuteľný a jeho sloboda pohybu a sloboda organizovania času je značne obmedzená. S ohľadom na vyššie uvedené odvolací súd konštatuje, že práva žalobcu vyplývajúce zo Smernice neboli štátom dodržiavané, pričom zároveň bolo pomerne dlhé obdobie porušované právo žalobcu na odpočinok, a to aj napriek tej skutočnosti, že žalobca v spoločnosti plní zodpovedné úlohy, a preto bolo dôležité, aby mal možnosť si po práci náležite odpočinúť.

Z týchto dôvodov preto odvolací súd považuje nárok žalobcu za dôvodný a prisúdenú náhradu nemajetkovej ujmy za primeranú, a to aj v porovnaní s rozhodnutiami súdov v porovnateľných veciach (porovnaj rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16Co/11/2022, sp. zn. 16Co/36/2022, sp. zn. 17Co/47/2022, sp. zn. 14Co/34/2022, sp. zn. 17Co/16/2022, sp. zn. 17Co/59/2022, sp. zn. 16Co/11/2022, sp. zn. 14Co/113/2023, sp. zn. 17Co/86/2023, sp. zn. 17Co/84/2023), pričom k porušeniu práv žalobcu dochádzalo práve výkonom služobnej pohotovosti. Pokiaľ žalovaný v odvolaní s poukazom na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III.ÚS 288/2017 argumentuje, že všeobecné súdy musia zohľadňovať svoju vlastnú rozhodovaciu činnosť a v súlade s princípom rovnosti rozhodovať v porovnateľných veciach rovnako, odvolací súd uvádza, že rešpektuje Ústavným súdom SR vyslovený názor a v súlade so svojou doterajšou rozhodovacou praxou rozhodol o potvrdení rozsudku súdu prvej inštancie aj v tejto veci, keď predmetom odvolacieho konania už boli skutkovo a právne totožné prípady náhrady nemajetkovej ujmy požadované príslušníkmi hasičského a záchranného zboru, prejednávané Okresným súdom Zvolen, resp. inými súdmi prvej inštancie. Až na jednu vec vedenú na Okresnom súde vo Zvolene pod sp. zn. 15C/16/2021 bolo žalobám vyhovieť v plnom rozsahu a odvolacím Krajským súdom v Banskej Bystrici boli žalobám vyhovieť rozhodnutia potvrdené ako vecne správne (viď. aj rozhodnutia Krajského súdu v Banskej Bystrici – viď. sp. zn. uvedené vyššie). Vo veci Okresného súdu Zvolen sp. zn. 8C/15/2021 Krajský súd v Banskej Bystrici zmenil jeho rozsudok rozsudkom sp. zn. 16Co/11/2022 a žalobe vyhovel.

21. Odvolací súd nesúhlasí ani s námietkou žalovaného, že v súdnej veci neboli splnené podmienky pre uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka z dôvodu, že žalobca sa mal domáhať upustenia od takéhoto zásahu od svojho zamestnávateľa, s poukazom na to, že žalobca sa domáha len finančného plnenia, ktoré má slúžiť len ako akási kompenzácia bez toho, aby tento údajný protiprávny stav bol do budúcnosti napravený. Súd prvej inštancie so zreteľom na povahu osobnostného práva, ktoré bolo v danom prípade porušené, a to právo na ochranu zdravia a právo na súkromie a okolnosti porušovania práva žalobcu správne dospel k záveru, že v súdnej veci sú splnené podmienky na aplikáciu § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, t. j. na priznanie zadostučinenia v peniazoch. Aj podľa názoru odvolacieho súdu vychádzajúc z povahy porušeného práva a okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo, keď žalovaný ako členský štát EÚ neprijal opatrenia nevyhnutné za zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času podľa článku 6 písm. b) Smernice a zároveň za situácie, že do pracovného času nie sú zarátané nadčasy služobnej pohotovosti je dôvodný záver, že žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu ani žaloba na odstránenie trvajúcich následkov nie je vzhľadom na subjekt zodpovednosti za neoprávnený zásah, ktorým je štát namieste. Rovnako berúc do úvahy už vyššie uvedené neprichádza do úvahy ani morálna satisfakcia, ktorou sa podľa súdnej praxe rozumie predovšetkým ospravedlnenie, odvolanie výrokov a pod. Z formulácie § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka vyplýva, že zníženie dôstojnosti a vážnosti fyzickej osobe v spoločnosti je len príkladmo uvedené, kedy fyzickej osobe môže vzniknúť právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, pričom právna úprava v ust. § 13 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka nevylučuje, aby fyzická osoba použila aj iné prostriedky ochrany. Podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov, aby boli odstránené následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadostučinenie; týmto zadostučinením sa rozumie morálna satisfakcia; peňažná satisfakcia prichádza do úvahy tam, kde by satisfakcia podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa nejavila ako postačujúca. Odvolací súd teda uvádza, že je v zhode s názorom súdu prvej inštancie, že žalobcovi ako fyzickej osobe vzniklo právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Keďže nemajetkovú ujmu nie je možné nahradiť inak z dôvodu uplynutia času, berúc do úvahy špecifickosť zásahu do osobnosti žalobcu v dôsledku porušenia práva Únie a trvanie tohto zásahu, nie je primerané porovnávanie s inými obdobnými prípadmi zásahov, ako to namietal žalovaný v podanom odvolaní. Prisúdená náhrada nemajetkovej ujmy neprevyšuje ani náhrady priznané v prípadoch zásahov do osobnosti neoprávnenou kritikou, resp. usmrtením člena rodiny a ani neprevyšuje náhrady priznané obetiam trestných činov. K námietke žalovaného o tom, že výška nemajetkovej ujmy by nemala byť vyššia ako náhrady priznané obetiam trestných činov, odvolací súd osobitne uvádza, že v predmetnej veci nejde o nárok na náhradu nemajetkovej ujmy majúci svoj základ v zák. č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, ktorý v ustanovení § 17 explicitne reflektuje na potrebu rešpektovania výšky náhrad priznávaných obetiam trestných činov, a preto je aj v tomto smere odvolacia námietka žalovaného nedôvodná (porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 273/2021). Odvolací súd považuje výšku nemajetkovej ujmy primeranú k závažnosti nezákonného zásahu, spočívajúc v obmedzení žalobcu slobodne nakladať s voľným časom

a organizovať sociálny a rodinný život a rovnako považuje odvolací súd výšku nemajetkovej ujmy primeranú k okolnostiam za ktorých k zásahu došlo, spočívajúc v dlhodobom časovom horizonte, v rámci ktorého dochádzalo k porušovaniu práv žalobcu. Zároveň neobstojí ani argumentácia žalovaného, že nemôže byť stranou sporu, nakoľko povaha nároku žalobcu má „mzdový“ charakter.

22. Odvolací súd poukazuje na to, že žalovaný mal možnosť preveriť správnosť úvah súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu v skutkovo a právne totožnej veci vedenej na Okresnom súde vo Zvolene pod sp. zn. 8C/15/2021 a na Krajskom súde v Banskej Bystrici pod sp. zn. 16Co/11/2022 v rámci dovolacieho konania začatého z podnetu žalovaného, ktorý podal dovolanie proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 16Co/11/2022; nestalo sa tak len z dôvodu, že žalovaný vzal dovolanie späť a Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 9CdoPr/7/2023 zo dňa 27.09.2023 dovolacie konanie zastavil.

23. Preskúmaním veci odvolací súd zistil, že súd prvej inštancie správne posúdil aj vznesenú námietku premlčania žalovaným vo vzťahu k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy za mesiac marec 2020, pri správnom právnom posúdení v zmysle § 100 ods. 2 a § 101 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd poukazuje na podrobné odôvodnenie v tejto časti v bode 64. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, v ktorom odôvodnení sa súd prvej inštancie vysporiadal so všetkými námietkami, ktoré žalobca opakovane uviedol aj v podanom odvolaní. Odvolací súd s poukazom na ustanovenie § 387 ods. 2 CSP v podrobnostiach odkazuje na odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania práve na bod 64. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, s ktorým odôvodnením sa v plnom rozsahu odvolací súd aj stotožňuje. Odvolací súd dodáva, že v prípade nemajetkovej ujmy sa na premlčanie peňažnej satisfakcie, t. j. majetkového nároku ako formy odškodnenia za spôsobenú nemajetkovú ujmu aplikuje všeobecná premlčacia doba podľa § 101 občianskeho zákonníka. V uvedenom smere je potrebné konštatovať, že v predmetnej veci, t. j. pri porušovaní maximálneho týždenného pracovného času je možné určiť presah pracovnej doby až po zistení, o koľko bol maximálny prípustný počet hodín v tom ktorom mesiaci prekročený, čo s ohľadom na povahu prejednávanej veci je možné zistiť z jednotlivých ukazovateľov (fond pracovného času, počet odpracovaných hodín, počet hodín pohotovostí a pod.) až po reálnom odpracovaní všetkých hodín v danom mesiaci, o ktorých sa žalobca môže objektívne dozvedieť najskôr z výplatných pások ku dňu splatnosti mzdy (platu), t. j. k 10. dňu mesiaca nasledujúceho po mesiaci v rámci ktorého malo dôjsť k prekročeniu maximálnej dĺžky týždenného pracovného času. Odvolací súd na podporu záverov o dĺžke a plynutí premlčacej doby ohľadne peňažného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy poukazuje na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky napr. sp. zn. 5 Cdo 265/2009 zo dňa 17. februára 2011, sp. zn. 2 Cdo 194/2011 zo dňa 27. novembra 2012 (R 4/2014 a R 5/2014).

24. Odvolací súd poukazujúc už na vyššie uvedené, odvolacie námietky žalovaného nepovažoval za dôvodné.

25. Ako výrok závislý odvolací súd preskúmal i druhý výrok rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým súd žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 % v lehote troch dní od právoplatnosti uznesenia, ktorým súd rozhodne o ich výške. Vzhľadom na skutočnosť, že predmetom žalobou uplatňovaného nároku bola nemajetková ujma žalobcom vyčíslená sumou 5.601,23 Eur a žalobca bol v celom rozsahu úspešný, keď súd prvej inštancie uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 5.601,23 Eur, súd prvej inštancie rozhodol podľa správnych ustanovení CSP, a tieto aj správne aplikoval. Odvolací súd z dôvodu vecnej správnosti potvrdil i závislý výrok o náhrade trov prvoinštančného konania.

26. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 396 ods. 1 CSP, § 262 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP. V odvolacom konaní iniciovanom odvolaním žalovaného tento nebol úspešný ani sčasti, keď odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie z dôvodu vecnej správnosti potvrdil. Celý procesný úspech v odvolacom konaní tak prináleží žalobcovi, ktorý sa k odvolaniu žalovaného i vyjadroval, a to prostredníctvom právneho zástupcu. V súvislosti s odvolacím konaním tak žalobcovi trovy preukázateľne vznikli. S poukazom na ustanovenie § 255 ods. 1 CSP odvolací súd uložil žalovanému, ako procesne neúspešnej strane sporu v odvolacom konaní, povinnosť nahradiť žalobcovi trovy vzniknuté v súvislosti s odvolacím konaním v rozsahu 100 % v lehote troch dní odo dňa právoplatnosti uznesenia, ktorým súd prvej inštancie rozhodne o výške trov.

27. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Banskej Bystrici pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,

d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,

e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo

f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,

b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/ CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c/ je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/.

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1 a 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolať musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolaťa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a/ dovolaťom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b/ dovolaťom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c/ dovolať v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).